

Выводы

Институт международного права и различные международные организации как контролирующие структуры являются фундаментом мирного сосуществования большинства представителей современного геополитического пространства. Нарушать существующий порядок не представляется возможным, поскольку это рождает опасные тенденции в мире. Нарушение баланса сил приведет к разрушению всей конструкции международных отношений.

Философско-правовая концепция М. Сперанского предлагает, прежде всего, правильное толкование механизмов политической власти и международного права. Автор учитывает особенности славянской культуры, менталитета, языка, а также глубинные религиозные традиции. Он пред-

полагает, что такая модель развития политического мира могла бы стать универсальной для всего мирового сообщества в части его нравственного самоусовершенствования.

Список литературы

1. Політологічний енциклопедійний словник / [Упорядник В.П. Горбатенко ; за ред. Ю.С. Шемшученка В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка]. – 2-е вид., доп. і перероб. – К. : Генеза, 2004. – 736 с.
2. Сперанский М.М. Руководство к познанию законов / М.М. Сперанский. – СПб.: Наука, 2002. – 680 с.
3. Харченко С.П. Особенности влияния морального императива на правовые институты: социально-философский аспект / С.П. Харченко // Вісник національного авіаційного університету. Серія : Філософія. Культурологія : Збірник наукових праць. – Вип. 1 (25). – К. : НАУ, 2017. – С. 84-87.

С.П. Харченко

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВА КОНЦЕПЦІЯ М. СПЕРАНСЬКОГО ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ПОЛІТИЧНОГО СПІВТОВАРИСТВА

У статті проводиться соціально-філософський аналіз особливостей впливу класичної філософсько-правової моделі розвитку світового політикуму на міжнародні відносини. Феномени права, міжнародного права розглянуті в контексті моральних імперативів і представлені в численних історико-філософських нарративах. Такий підхід зумовлений тим, що сучасний світ швидко міняється, однак класичні вчення залишаються незмінними.

Ключові слова: правда, совість, закон взагалі, мораль, співтовариство, верховна влада.

S. Kharchenko

M. SPERANSKY'S PHILOSOPHICAL-LEGAL CONCEPTION AND ITS IMPACT ON PERSPECTIVES OF THE MODERN INTERNATIONAL POLITICAL COMMUNITY DEVELOPMENT

In the article the socio-philosophical analysis of the influence of classical philosophical-legal model of development of the world politics on international relations is held. Such phenomena as law, international law are considered in the context of moral imperatives and presented in numerous historical and philosophical narratives. This approach involves the fact that the modern world is changing rapidly, but classic teachings remain intact.

Keywords: truth, conscience, law, morals, generally community, supreme power.

УДК 001:891

Т.Г. Шоріна

ТЕХНОКРАТИЗМ ЯК КОНЦЕПТ СОЦІАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ТА ТИП МИСЛЕННЯ

Національний авіаційний університет

Анотація. У статті досліджується технократичний погляд на сучасну суспільну динаміку та розривається сутність технократизму як способу метафізичного мислення. Технократизм розглядається як концептуальний принцип розуміння суспільства, в якому абсолютизується технічна його сторона й водночас принижується соціально-гуманітарна. Доводиться, що технократичні концепції є формою метафізичного відображення реалій капіталістичної економіки та праволіберальної ідеології.

Ключові слова: технократизм, технократичні концепції, технократичний спосіб мислення, гуманізм, позитивізм, соціальне відчуження, праволіберальна ідеологія.

Вступ

Суспільну динаміку в соціогуманітарній літературі прийнято розглядати через взаємодію основних видів діяльності людини – соціально-економічної, техніко-технологічної (науково-технічної), політичної та культурної. Розуміння базисної основи суспільного руху та виділення осьового принципу суспільних змін у дослідників суспільної динаміки лежить в площині обраної пошукової методології та світоглядної, ціннісно-нормативної позиції теоретика. Тому в поглядах на суспільство та його рушійну силу стикаємось з множиною концепцій і, відповідно, маємо різноманітні моделі суспільного розвитку.

Звернемо увагу на найпопулярнішу в західній соціогуманітарній науці, особливо із середини

XX ст., технократичну концепцію. Від нелінійних, плюральних та антиісторичних концепцій суспільної динаміки вона відрізняється раціоналізмом, соціальним прогресизмом та оптимізмом, що генезою пов'язує її із соціально-філософськими настановами епохи Просвітництва. Особливу увагу представники технократичної концепції приділяють праці й сфері виробництва, визначенню стадіальної лінії суспільного розвитку, історичному універсалізму. Як і західна концепція матеріалістичного розуміння історії, технократична концепція націлена не тільки на пізнання об'єктивних законів світу, але й містить соціальну прогностику та соціальний гуманістичний ідеал, який виводиться з розуміння соціальної стратифікації та динаміки соціальних змін. Проте є своя

методологічна специфіка, що й відрізняє цю концепцію від інших у соціально-політичних та культурних засадах.

Критики технократичних концепцій нарікають їхнім adeptам на абсолютизацію технічного прогресу в соціально-економічній сфері, на зведення продуктивних сил суспільства до техніки й технологій, а виробничих відносин – до техніко-організаційних структур. Технократичні концепції представляють модель суспільної організації, характер і зміни якої обумовлюються матеріальним виробництвом, технічним розвитком, в який чим далі, тим більше проникає наука та раціональне управління. Нові суспільні відносини складаються, відповідно, історико-еволюційним шляхом. Суспільні суперечності між інтересами великих соціальних груп і їхнє протистояння не відіграють тут суттєвої ролі. Гармонізація суспільних відносин ставиться в залежність від умілого політичного керування «зверху» на основі соціальної інженерії. У цьому аспекті, окрім схожості в онтологічних параметрах концепцій технократизму з ідеологією Просвітництва, у філософсько-гносеологічному плані вони спадково пов'язані й з філософією позитивізму. Для останнього еволюціонізм та емпіризм даних, загалом віра в наукові методи як засоби пізнання й перетворення світу, так само як і віра в те, що соціальні питання повинні вирішуватися «невеликою групою інтелектуальної еліти» (О. Конт), постають провідними принципами світогляду.

У західній соціогуманітарній науці різного гатунку лінійні та унітаристські концепції панували, як підкреслює Ю. Семенов [1, с. 150], до останньої третини XIX ст. Після того вони були витиснуті плюральними ідеалістичними культур-цивілізаційними концепціями, які отримали популярність не тільки в соціально-філософському та історичному дискурсі, але й у масовій свідомості.

Повернення й своєрідне відродження унітарно-стадіальних концепцій відбулося на Заході лише з 50-60 рр. XX ст. Теорії «модернізації», «індустріального», потім «постіндустріального» суспільства, «технотронного», «інформаційного», «сервісного» та ін. представляють саме різновид технократичного концепту.

Постановка завдання

У статті об'єктом дослідження є історичні, методологічні та світоглядні особливості технократичних концепцій, причини обґрунтування таких концепцій, зокрема сучасної постіндустріальної теорії в якості парадигмальної в науковому співтоваристві. Звернемо так само увагу, що принцип технократизму є не тільки пояснювальною ідеєю організації та динаміки суспільних процесів, але концентрує в собі певну етику і тип мислення. Поширення цінностей технократизму, не тільки в царині професійної управлінської еліти, але й у масовій свідомості, представляє наш дослідницький інтерес.

Аналіз досліджень і публікацій

Найбільш повне висвітлення технократичні концепції суспільства отримали в роботах Р. Арона, З. Бжезинського, Д. Белла, Г. Кана, У. Росту,

Ж. Фурастьє. Дані дослідники намагалися описати соціальні наслідки індустріалізму.

На цій фактологічній основі в подальшому з'явилися низка специфічних концепцій, таких як «індустріальне суспільство» (Дж. Гелбрейта), «деїдеологізації» (Р. Арона, Д. Белла, Е. Шилза та ін.), які й стали парадигмальними для технократичної ідеології. Окрім цього, назвемо імена Е. Тоффлера, П. Дракера, М. Кастельса, які зробили суттєвий внесок у розробку соціально-філософських характеристик відповідних технократичних парадигм і представили, у свою чергу, більш розгорнуту технократичну філософію історії. Філософія технократизму загалом та ідеї постіндустріалізму зокрема в достатньо повною мірою були представлені в двох антологіях за редакції П. Гуревича та В. Іноземцева. Цей теоретичний матеріал безпосередньо використовується в нашій статті.

Філософська та соціологічна думка XX століття водночас породила й низку концепцій антитехніцистського й антисциєнтистського спрямування. На подвійний характер розвитку техносфери, її, у тому числі негативний антропологічний вплив, звернули увагу Т. Адорно, М. Хоркхаймер, Г. Маркузе, Е. Фромм, Л. Мамфорд, Ж. Елльоль, К. Ясперс, М. Хайдеггер та інші.

У вітчизняній літературі вивчалися окремі аспекти технократизму як соціокультурного явища. Так, парадигми техніцизму в цивілізаційному процесі досліджувалися Л. Сурковою, особливості технократичної свідомості аналізувалися Л. Титаренко, про роль ідей технократизму в духовному виробництві писали В. Шуров, О. Істюфеев, Д. Козирев та ін., історичному аналізу технократизму та ролі сучасної технократії в процесі розробки та прийняття важливих політичних рішень присвячувалися дослідження Н. Некрасової та О. Міліха, більш цілісний історико-філософський аналіз концепцій технократизму здійснив С. Makeєв, розкриттю ціннісних основ технократизму, його етики, освітнього та екологічного аспектів присвячені праці А. Миронова тощо.

Основна частина

У першу чергу, уточнимо зміст самого поняття технократизму. Це поняття має подвійне значення. У суспільній західній думці під технократизмом передусім розуміють поширений принцип пояснення суспільного розвитку, згідно з яким влада в суспільстві повинна належати технократам – носіям технічного прогресу, вищим осередкам технічних фахівців. В основі традиційного технократичного погляду на світ лежить методологія технологічного детермінізму, відповідно до якої техніка розглядається як основа соціального прогресу. Відповідно, люди, які володіють науково-технічними знаннями і компетенцією, які пов'язані з технікою, визначають науково-технічний прогрес і розвиток виробництва, тому вони можуть і повинні взяти політичну владу в свої руки.

Технократизм з'явився на хвилі успішного науково-технічного розвитку вже в XIX ст. Предтечею технократичної думки вважають А. Сен-Сімона. Він стверджував, що при сучасному стані знань і цивілізації одні лише промислові та наукові принципи

можуть служити основою суспільної організації. Так само він вважав, що у політичному управлінні провідну роль мають відігравати науково-промислові фахівці [2, с. 140-143]. Безпосередньо батьком технократизму на початку ХХ століття вважається американський економіст Т. Веблен, який міркував, що капіталісти повинні поступитися місцем правлячому класу зі складу інженерів та технічних фахівців індустрії. Останні об'єктивно зацікавлені в ефективності суспільного виробництва, а, отже, воно і має бути поставлено під їхній контроль. У результаті «революції інженерів» суспільне управління, згідно з думкою Т. Веблена, в своїй раціональності уподібнюється до інженерного управління процесами виробництва [3]. Відомий американський економіст і соціолог Дж. Гелбрейт далі розширив уявлення про технократів, включивши до них як інженерів, так і широкий клас осіб, які беруть участь в управлінні виробництвом і володіють професійними знаннями та інформацією, а саме менеджерів, учених і педагогів. Дж. Гелбрейт вважав сучасне йому американське суспільство реальним втіленням технократичного ідеалу. Воно ґрунтується на технічній раціональності, якій усе більше підпорядковується економіка, керована зусиллями техноструктури. Техноструктура приймає рішення на основі наукової експертизи, втілює і реалізує інтереси всіх працівників підприємства, більше за це, вершить усі справи в суспільстві [4, с. 110-116].

У філософії, соціології, культурі загалом технократичні концепції отримали свій розквіт із середини 50 років ХХ ст., коли набирала обертів науково-технічна революція. З того часу власне технократична ідеологія опанувала великими соціальними групами, в першу чергу, пов'язаними з НТР. Найбільш яскраво феномен технократизму представлений у різноманітних теоріях постіндустріального розвитку. Патріархом постіндустріальної концепції розвитку вважається Д. Белл. У своїй праці «Майбутнє постіндустріального суспільства» [5] він узагальнено осмислив процеси, що відбувалися в економіці та суспільному житті своєї країни в повоєнні десятиліття й на цій основі передбачив становлення нового постіндустріального укладу. Поява економіки послуг, формування наукового знання як самостійного елемента виробничих сил розглядалися Д. Беллом як основні параметри нових зрушень. Знання й способи його практичного застосування, писав він, замінюють працю, що слугувала джерелом доданої вартості [5, с. CLIV–CLV]. Постіндустріальне суспільство визначається появою нової інтелектуальної технології як інструменту соціального аналізу, коли технологія позбавляється свого імперативного характеру й майже повністю перетворюється в слухняний інструмент.

Агентом трансформації суспільства, згідно з поглядами Д. Белла, виступає комп'ютер, оскільки він є механізмом обробки соціальної інформації. Комп'ютер дозволяє створити деталізовані моделі економіки для досягнення суспільних цілей, але, зауважує дослідник, для керування економікою вирішальне значення мають політичні рішення, «а ці рішення не є похідними від економічних факторів» [6, с. 333]. Можливості змодельовувати суспільство, хоча техно-

логія дозволяє розуміти як змінюється суспільство, мінімальні, оскільки «у нас відсутня скільки-небудь переконлива теорія про те, які сили внутрішнього зчеплення соціального механізму» [Там само, с. 333]. Якщо прийняти це положення, то виявляється, що автономний рух техніки, різноспрямованість установок політики та економіки, соціального життя та культури представляють індетерміновану реальність, яку не можна раціонально передбачити. Але це є парадоксальний висновок: з одного боку, технологія у Д. Белла постає інструментальним способом раціональної дії, а, з другого боку, взята в своєму автономному саморусі, вона призводить до хаотичності та ірраціональності суспільної дії.

Хоча технократичні концепції з кінця 70-х років, у зв'язку з кризою в світовій економіці, зазнали модифікації, тим не менше, сам принцип технократизму й, власне, теорія постіндустріального розвитку, яка є його втіленням, дотепер у західній науці розглядаються в якості мейнстріму розвитку суспільства.

Час триумфу технократичних концепцій був водночас часом і їхньої послідовної критики й екзистенціальної антисциєнтистської, антитехніцистської реакції. Протагоністами adeptів технократизму виступили представники різних соціально-філософських шкіл та напрямків. Технократичному принципу в розумінні людини і суспільства вони протиставляли принцип історизму, антропоцентризму, теоцентризму. Немало критики прийшло і від колег із соціологічного та економічного цеху. У 1973 році Льюїс Козер (на той час президент Американської соціологічної асоціації) піддав сумніву основний постулат Д. Белла про переверот владних відносин на користь діяльності вчених, працівників освіти, інженерів, соціальних працівників, дослідників, які ніби будуть за постіндустріальної доби спрямовувати суспільні процеси. Л. Козер дорікав Д. Беллу, що той, очевидно, не розуміє всерйоз, що «підприємці і фінансові органи, як державні, так і приватні, що наймають фахівців або укладають з ними контракти, спрямовують їхню діяльність набагато більшою мірою, ніж вони самі спрямовують діяльність підприємців... Д. Белл намагається прогнозувати, відкидаючи вбік владу і політичні процеси» [7]. Л. Козер тим самим указав на саме слабе місце в теорії Д. Белла, а саме на згадану вище концептуальну непроробленість питання про взаємодію основних систем суспільства та очевидний їхній розрив і автономізацію. Соціологічна футурологія Д. Белла та інших представників технократизму, хоча вони будували свої міркування на широких фактологічних узагальненнях і спостережених тенденціях, чим далі в часі, тим більше виявляла свою соціально-політичну невинуватість. У своїй основній праці [5] Д. Белл прогнозував перетворення капіталізму під впливом НТР у нову систему, яка буде вільною від суперництва й класової боротьби. Вочевидь, пануюча реальність підказує інші висновки. Британський соціолог Ф. Уебстер, здійснивши глибокий аналіз шістьох відомих інформаційних концепцій сучасності, розмірковуючи щодо реальності нового типу суспільства (постіндустріального, інформаційного), дав на це скептичну відповідь. Не

відкидаючи очевидних змін в орієнтації праці, появи нових форм її організації, змінах у структурі зайнятості тощо, що відбулися в післявоєнний період ХХ ст. на Заході, Ф. Уебстер наголошує, що теперішнє глобальне мережеве суспільство – це «більш повне втілення, або, ...трансмутація, добре відомих принципів капіталістичного суспільства» [8, с. 370]. Усі його основні характеристики збережені. Панують ті самі імперативи отримання прибутку, влади й контролю, як це було завжди в історії капіталізму. На думку Ф. Уебстера, різниця полягає не в самих принципах його організації, а в тому, наскільки широко та послідовно вони застосовуються.

Так само сумнівними виявляються прогнози в технократичних концепціях щодо завершення ідеологічної та політичної еволюції людства в рамках західної моделі демократії. Хоча провідні представники технократичної хвилі намагалися виключити політичну заангажованість із своїх концепцій, це не означає, що їхні праці не містять загальнополітичної світоглядної основи й не можуть бути використані в ідеологічному чи інформаційному протиставленні. На переконання групи російських авторів [9] Центру аналізу та державно-управлінського проектування, концепт постіндустріалізму є «частиною праволіберальної ідеології» [9, с. 6], яка матеріальну та культурну вигоду приносить ведучим країнам західного світу, тоді як економіки інших країн, намагаючись втілити імперативи постіндустріалізму та неолібералізму, навпаки, деіндустріалізуються й сходять до третього світу. Отже, автори наголошують на глобальній політичній маніпуляції у використанні технократичної футурології. У глобальній економіці, впевнені вони, працює механізм паразитування однієї частини світу, яка саме й виробляє постіндустріальні цінності (в першу чергу, фінансові, банківські), стосовно іншої частини світу, яка розвиває реальний сектор і виробляє матеріальні блага.

Таким чином, критика технократичних соціальних теорій водночас є критикою антиліберальною (критикою правого неолібералізму, неоконсерватизму). Інша справа, що, критикуючи лібералізм з «права», його можуть приймати в «ліво»-ліберальному, чи соціально-демократичному варіанті. Тим не менше – це критика не тільки соціально-політичних основ технократизму, але і його ідейно-логічних, морально-етичних основ. Як зазначалося вище, технократизм являє собою не тільки філософсько-соціологічний напрям учень, але й характеризує певний тип мислення, певний спосіб відношення до системи «світ-природа-людина». Ми вище зупинялися на ролі А. Сен-Сімона в становленні технократичної думки, але доречно ще раз повернутися до його вчення, щоб нагадати, що саме він запропонував вибудувати відносини між людьми за зразком відносин із речами. У цьому злитті живого (людського) та неживого (уречевленого) й маніпуляції ними криється гносеологічне ядро технократизму як типу мислення. «Неживе, – підкреслює Д. Козирев, – в цій системі отримує рівний онтологічний статус із живим, суб'єкт розчиняється в океані об'єктного світу» [10, с. 203]. Панування технократичного принципу в ідейно-культурному смислі діаг-

ностує «хворобливий» відчужений культурний стан людини, постає явищем антикультури в культурі. Всеваддя раціоналізованого управління та технізація усіх сфер діяльності та поведінки людини не зваблює гуманітаріїв й не малює їм картини процвітаючого життя і соціальної безпеки. Навпаки, вони повсюдно відмічають кризові суспільні явища. По відношенню до природи, пише В. Щуров, «сучасний прояв технократизму – це експансія машинної техніки в сферу взаємодії людини і природи, туди, де до цього її не було. У соціальній сфері технократизм – це технізація соціальних структур, це «техніка влади». У духовній – раціоналізація всіх форм духовного життя людини: абсолютизація досягнень науки, зміна характеру мистецтва, явище маскультури і багато іншого» [11, с. 8].

Згадані вище учені зазначають, що технократичне мислення не є наслідком науково-технічної революції, однак НТП створює сприятливі умови як для поширення, так і для швидкої реалізації його результатів. Головною причиною є розгляд прогресу техніки у відриві від прогресу соціального, як сили, що сама собою обумовлюється та визначається в якості єдиного й абсолютного змісту діяльності. Оскільки характерною рисою наукової думки є дія, то в умовах НТП технократичне мислення без міркувань втілюється в інструмент, у техніку. Техніка перетворюється на самоціль і відокремлюється від своїх наслідків, що не проглядаються у віддаленій тимчасовій перспективі, тому постає не розумною дією.

У цьому розриві прогресу суспільного з духовним саморозвитком людини, єднанням технічного раціоналізму із суспільно-політичним ірраціоналізмом та соціальною некрофілією (Е. Фромм [12]) криється подвійність технократичної логіки розвитку. Е. Фромм висловлював припущення, міркуючи про духовний порядок кібернетичної доби, що людина технічного століття напевно страждає не стільки від пристрасті до руйнування, скільки від тотального відчуження і, можливо, буде доречнішим описувати таку людину як нещасну істоту, яка збайдужіла у своїх почуттях, перетворившись на автомат.

Отже, технократичне мислення – це світогляд, істотними рисами якого виступає примат засобу над метою, приватної мети над змістом і загальнолюдськими інтересами, символу над буттям і реальностями світу техніки (у тому числі й психотехніки) над людиною та її цінностями. У відношенні до розуму, технократичне мислення – розсудок, який є далеким від моральності і мудрості. Для нього не існує категорій совісті, переживання і гідності. Його думка позбавлена людського виміру, змісту людського буття. У відношенні до людини технократичне мислення являє собою погляд на неї як істоту, яку навчають, як на програмувальний компонент системи, як на об'єкт маніпуляцій, а не як на самодіяльну особистість. Будучи розсудковим, технократичний тип мислення припускає частковість, однобічність, однозначність (кількісний підхід, що породжує абстрактну байдужність).

Висновки

Технократичне мислення є особливим типом світогляду, що відображає перетворення сучасної циві-

лізації в аспекті її науково-технічних і матеріальних звершень. Науково-технічний прогрес – це об'єктивна, постійно діюча закономірність розвитку матеріального виробництва. Способи інтерпретації та оцінки цього процесу є суб'єктивованою духовною реальністю й можуть методологічно розрізнятися між собою. Такий спосіб інтерпретації суспільної реальності, в якому абсолютизується раціональна, механістична, технічна її сторона й водночас принижується соціально-гуманітарна, культурно-сміслова, є технократичним. Технократизм виступає провідним принципом низки філософсько-соціологічних, соціально-економічних теорій. Серед них найпопулярнішою й парадигмальною в західній соціогуманітарній науці є теорія постіндустріального розвитку. Хоча ця, й подібні їй теорії, відсторонені від соціально-політичного змісту, тим не менше їх не випадково вважають виразниками та поборниками дегуманізованої капіталістичної економіки й праволіберальної ідеології. У середині ХХ ст. філософсько-гуманітарна думка, окрім сплеску технократичних теорій, зіткнулася з міцною критикою дегуманізованої відчуженої соціальної реальності, а в соціально-політичному вимірі – з радикалізацією антиліберального, антимілітаристського, анти- та альтер-глобалістського умонастрою. Це служить зайвим підтвердженням того факту, що технократичні концепції, сповнені технократичного «духу», є метафізичною позитивістською системою ідей. Філософський позитивізм технократичних концепцій суттєво звуче їхні пізнавальні та соціальні межі. Наявність протилежних концепцій щодо однієї й тієї самої реальності свідчить про їхню методологічну однобічність і абстрактність. «Технологічне» є лише однією з характеристик техногенного суспільства, зауважують вітчизняні дослідники історії науки В.І. Онопрієнко та М.В. Онопрієнко [17, с. 23]. Так, це один із провідних чинників суспільної динаміки, проте йому надається «універсальне і провідне значення». Універсалізація же подібної філософсько-соціологічної «однобічності», в якій не беруться до уваги інші найважливіші чинники і вся сукупність, особливо негативних, наслідків технологічного розвитку, на наш погляд, є маніпулятивною технологією й не має наукового виправдання.

Список літератури

1. Социальная философия: учебник / [под редакцией И.А. Гобозова]. – М.: Издатель Савин С.А., 2003. – 528 с.

2. Сен-Симон, Анри де. Избранные сочинения / Анри де Сен-Симон; [пер. с фр. под ред. Л.С. Цетлина]. – М.: Академия наук СССР. – 1948. – Т. 1. – 468 с.

3. Veblen, Thorstein. The Captains of Finance and the Engineers / Thorstein Veblen // The Engineers and The Price System. – New York, B.W. Huebsch, inc., 1921. – С. 52-82.

4. Гэлбрейт Дж. Новое индустриальное общество / Джон Гэлбрейт. – М.: АСТ: Транзиткнига; СПб.: Terra Fantastica, 2004. – 602 с.

5. Белл Даниел. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Даниел Белл; [пер с англ. Под ред. В.Л. Иноземцева]. – М.: Academia, 1999. – 956 с.

6. Белл Д. Социальные рамки информационного общества / Д. Белл // Новая технократическая волна на Западе. – М., 1986. – С. 330-342.

7. Цит. за: Теория постиндустриального и информационного общества и его основные представители [Электронный ресурс] // ПскоВики. – Режим доступа: http://wiki.pskovedu.ru/index.php/Теория_постиндустриального_и_информационного_общества_и_его_основные_представители

8. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / Френк Уэбстер; [пер. с англ. М.В. Арапова, и Н.В. Малыхиной; под ред. Е.Л. Вартаковой]. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 400 с.

9. Якунин В.И. Постиндустриализм. Опыт критического анализа: Монография / В.И. Якунин, С.С. Сулакшин, В.Э. Багдасарян, С.Г. Кара-Мурза, М.А. Деева, Ю.А. Сафонова – М.: Научный эксперт, 2012. – 288 с.

10. Козырев Д.Н. Проблема технократизма в современной философии / Д.Н. Козырев // Научно-технические ведомости СПбГПУ. Гуманитарные и общественные науки. – 2011. – Том: 2. – № 124. – С. 202-206.

11. Щуров В.А. Новый технократизм: Феномен техники в контексте духовного производства. Монография / В.А. Щуров. – Нижний Новгород: Изд-во ННГУ, 1995. – 115 с.

12. Фромм Э. Злокачественная агрессия: Некрофилия // Анатомия человеческой деструктивности / Эрих Фромм; [пер. с нем. Э.М. Телятниковой]. – М., 2015. – С. 198-225.

13. Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология [Под ред. В.Л. Иноземцева]. – М.: Academia, 1999. – 640 с.

14. Истюфеев А.В. Кризис гуманизма в условиях современной техногенной цивилизации / А.В. Истюфеев // Вестник Оренбургского государственного университета – №7. – 2007. – С. 58-63.

15. Макеев С.В. Концепции технократизма: историко-философский анализ: Монография / С.В. Макеев. – М. Изд-во МГОУ, 2008. – 254 с.

16. Мионов А.В. Технократизм – вектор развития глобализации / А.В. Мионов. – М.: МАКС Пресс, 2009. – 132 с.

17. Онопрієнко В.І. Техногенне суспільство та техногенна цивілізація: ознаки, еволюція, ризики, стратегія контролю / В.І. Онопрієнко, М.В. Онопрієнко // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія.: зб. наук. праць. – № 2 (20). – К.: НАУ, 2014. – С. 22-26.

Т.Г. Шорина

ТЕХНОКРАТИЗМ КАК КОНЦЕПТ СОЦИАЛЬНОЙ ТЕОРИИ И ТИП МЫШЛЕНИЯ

В статье исследуется технократический взгляд на современную общественную динамику, так же разрывается сущность технократизма как способа метафизического мышления. Технократизм рассматривается как концептуальный принцип понимания общества, в котором абсолютизируется техническая его сторона и одновременно принижается социально-гуманитарная. Доказывается, что технократические концепции являются формой метафизического отражения реалий капиталистической экономики и праволіберальной идеологии.

Ключевые слова: технократизм, технократические концепции, технократический способ мышления, гуманизм, позитивизм, социальное отчуждение, праволіберальная идеология.

T. Shorina

TECHNOCRACY AS A CONCEPT OF SOCIAL THEORY AND A TYPE OF THINKING

The paper examines a technocratic understanding of the social evolution and discloses the essence of technocratic rationality as a way of metaphysical thinking. A technocratic position is considered as a conceptual principle of understanding of a society dynamics in which its technical side to be absolutized and at the same time its social and humanitarian sides are detracted. It is proved that technocratic concepts are a form of metaphysical reflection of the capitalist economy realities and right-liberal ideology.

Key words: technocratic, technocratic concepts, technocratic way of thinking, humanism, positivism, social alienation, right-liberal ideology.